

ВАЗОРАТИ МОЛИЯИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯ ВА ИҚТИСОДИ
ТОҶИКИСТОН

ФАКУЛТЕТИ ТЕХНОЛОГИЯҲОИ ИТТИЛООТӢ ДАР
ИҚТИСОДИЁТ
КАФЕДРАИ МОДЕЛСОЗИИ МАТЕМАТИКӢ ВА ИТТИЛООТӢ

Тасдиқ мекунам»
декани факултети технологияҳои
иттилоотӣ дар иқтисодиёт
н.и.и., дотсент Неъматов И.У. _____
«_____» _____ 2021с.

СИЛЛАБУС

(БАРНОМАИ КОРИИ ТАЪЛИМӢ)

«Нишондиҳандаҳои рақамӣ дар соҳибкорӣ ва иқтисодиёт»
(Numerical indicators in business and economics)

барои донишҷӯёни ихтисоси равияи иқтисодчӣ-информатик

The Data entrepreneurship in action work papers is developed in the framework of ERASMUS+ CBHE project "Digitalization of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan" / DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP

This project has been funded with support from the European Commission. This document reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Душанбе – 2021

Мураттиб: н.и.и., дотсент Ғафуров П.Ҷ., ассистент Сафаров С.А

Силлабус (барномаи кории фан) дар асоси *Стандарти давлатии таълими тахсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи Вазорати маориф ва илми ҚТ аз 29.11.2019* тасдиқ шудааст, таҳия шудааст.

Силлабус аз ҷониби гурӯҳи корӣ оид ба сифати тахсилот, ки дар доираи *Лоухаи ERASMUS+ CBHE “Рақамикунонии иқтисодиёт ҳамчун омил рушди босуботи Украина ва Тоҷикистон” / DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP* ва аз ҷониби Шӯрои илмӣ-методии факултаи технологияҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт барои истифода дар раванди таълим тавсия шудааст.

Аз ҷониби Шӯрои илмӣ-методии факултети технологияҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт маъқул доништа шудааст.

Раиси Шӯрои илмӣ – методии факултети технологияҳои иттилоотӣ дар иқтисодиёт н.и.и., дотсент Ашуров М.Н. _____ «_____» _____ 2021с.

Протоколи № _____

Силлабус (барномаи кории фан) дар ҷаласаи кафедраи моделсозии математикӣ ва иттилоотӣ муҳокима ва тасдиқ карда шудааст.

Мудир кафедра н.и.и., дотсент Ғафуров П.Ҷ. _____
«_____» _____ 2021 с.
Протоколи № _____

1. ШАРҲИ МУХТАСАРИ ФАНИ ТАЪЛИМӢ

Дар шароити гузариш ба иқтисодиёти рақамӣ ва зарурати густариши рақамикунонии раванду амалиётҳо дар тамоми соҳаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ истифодаи технологияҳои муосир идоракунӣ аҳамияти муҳим пайдо мекунанд. Истифодаи технологияҳои муосир барои таҳлили **нишондиҳандаҳои рақамӣ дар соҳибкорӣ ва иқтисодиёт** дар раванди маблағгузорию лоиҳаҳои инноватсионӣ ва технологияҳои пешрафта имконият медиҳанд, ки суръати рушди иқтисодиёт дар сатҳи зарурӣ таъмин карда шуда, фаъолияти инноватсионӣ ва сармоягузорию он тақвият ёбад. Аз ин рӯ, омӯзиши асосҳои назариявӣ ва амалӣ, менеҷменти инноватсионӣ ва технологияҳои пешрафта аз ҷумлаи самтҳои афзалиятноки омода кардани кадрҳои баландихтисос ба ҳисоб меравад.

2. ҲАДАФ ВА ВАЗИФАҲОИ ФАН.

Мақсади асосии фанни таълимии “Нишондиҳандаҳои рақамӣ дар соҳибкорӣ ва иқтисодиёт” ташаккул додани қобилияти донишҷӯён барои истифодаи таҳлилий ва вазифаҳои тадқиқотӣ воситаҳои техникаи муосир ва технологияҳои иттилоотӣ, қобилияти таҳлили муносибати стратегияҳои функционалӣ, қобилият коркарди замимаҳо барои автоматикунонию вазифаҳои иқтисодӣ.

Вазифаҳои асосии фан инҳоянд:

ташаккули дониши донишҷӯён дар бораи сохтор ва таркиби системаҳои иттилоотӣ ва технологияҳои иттилоотӣ, ки дар сатҳҳои гуногуни системаи идоракунӣ ташкилот истифода мешаванд.

3. НАТИҶАҲОИ ИНТИЗОРИШАВАНДА:

Раванди омӯзиши фан ба ташаккули салоҳиятҳои зерин нигаронида шудааст, яъне дар натиҷаи омӯختани фан, донишҷӯ бояд:

- самтҳои умумии омӯзиши системаҳо ва технологияҳои иттилоотиро донанд;
- дониши ибтидоиро дар ҳалли масъалаҳои соҳаи тарроҳӣ ва таҳияи системаҳои иттилоотӣ, татбиқи усулҳои автоматикунонидашуда ва тарроҳии технологияҳои иттилоотӣ истифода бурда тавонад;
- дониши ибтидоии бахши технологияҳои иттилоотиро доир ба ҳали масъалаҳои амалии кор бо усулҳои таҳияи воситаҳои тарроҳии компютерию технологияҳои иттилоотӣ дошта бошад.

4. ҲАҶМИ ФАН:

Нишондиҳанда	Тавсияи соатҳои таълимӣ	
	Таҳсилоти рӯзона	Таҳсилоти фосилавӣ
Соли таҳсил	1	1
Нимсола	1	1
Миқдори кредитҳо	4	4
Миқдори умумии соатҳо	96	72
Миқдори соатҳои таълимӣ	72	48
Машғулиятҳои лексионӣ	48	24
Машғулиятҳои амалӣ	24	10
Корҳои мустақилона	80	100
Шакли назорат	Имтиҳон	Имтиҳон

4. МАВЗҶҶ ВА ДАВОМНОКИИ МАШҶУЛИЯТҶОИ ДАРСӢ

Миқдори умумии кредитҳо 4 (96 соат)

Машғулиятҳои аудиторӣ лексионӣ-назариявӣ 2 (48 соат)
 Машғулиятҳои аудиторӣ амалӣ (КМРО) 1 (24 соат)
 Корҳои мустақилонаи донишҷӯ (КМД) 1 (24 соат)

№	Номгӯи мавзӯҳо	Дарсҳои лексионӣ	КМРО	КМД	Ҳафта
1.	Асосҳои иқтисодии рақамӣ. Таърихи пайдоиши иқтисоди рақамӣ. Мафҳум ва хусусиятҳои асосии технологияҳои рақамӣ	2			1
	Эволюсияи иқтисодӣ ва хосиятҳои рақамӣ маҳсулот ва хидматҳо		2		
	Иқтисоди иттилоотӣ ҳамчун заминаи рушди иқтисодии рақамӣ. Фоидаҳо ва хавфҳои иқтисоди рақамӣ			2	
2.	Чанбаҳои назариявии рақамӣсозии иқтисоди ҷаҳонӣ	2			1-2
	Дигаргуниҳои иқтисодӣ ва иқтисоди рақамӣ		2		
	Азнавсозии технологияҳои рақамӣ			2	
3.	Таъсири тағирёбии рақамӣ, иқтисодӣ барои шуғл	2			2
	Технологияи рақамӣ ва молия		2		
	Рақамӣсозии соҳаи иҷтимоӣ: имкониятҳо ва мушкилот			2	
4.	Танзими байналмилалӣ иқтисоди рақамӣ	2			3
	Таъсири тағирёбии рақамӣ ба иқтисодӣ ва тиҷорат.		2		
	Таъсири тағирёбии рақамӣ ба муҳити тиҷорат.			2	
5.	Паст кардани хароҷот дар иқтисоди рақамӣ, имкониятҳо барои таъбири нах дар иқтисодии рақамӣ, мушкилоти ошкорсозӣ маълумоти шахсӣ.	2			3-4
	Концепсияи тақсмоти рақамӣ		2		
	Нишондиҳандаҳои сатҳи рақамӣсозӣ барои агентҳои гуногуни иқтисодӣ,			2	
6.	Мавқеъгирии ширкатҳо, соҳаҳо, минтақаҳо, кишварҳо дар иқтисоди рақамӣ, рафъи камбудӣҳо ва имкониятҳои рушди пешрафта	2			4
	Истеъмоли маҳсулот дар иқтисоди рақамӣ		2		
	Хусусиятҳои шаҳрвандони рақамӣ			2	
7.	Мафҳум ва маҳдудияти синну соли дар шаҳрвандони рақамӣ	2			5
	Истеъмоли муштарак дар иқтисоди рақамӣ		2		
	Истифодаи технологияҳои рақамӣ дар соҳаҳои гуногуни иқтисодӣ			2	
8.	Тамоюлҳои муосири рушди технологияҳои рақамӣ	2			5-6
	Шаклҳои нави ҳамкорӣ дар иқтисоди рақамӣ		2		
	Таъсири тағирёбии рақамӣ иқтисод ба шуғл			2	
	Тағирот дар бозори ҷаҳонӣ меҳнат дар шароити рақамӣкунонии иқтисодӣ	2			6

9.	Баррасии дурнамои рушди бозори ҷаҳонии меҳнат дар заминаи равандҳои автоматизатсия.		2		
	Рақамсозии соҳаи иҷтимоӣ: имкониятҳо ва мушкилот			2	
10.	Таъсири технологияҳои рақамӣ ба рушди муносибатҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ	2			7
	Танзими равандҳои тағирёбии рақамӣ дар сатҳи байналмилалӣ		2		
	Шаклҳои нави ҳамкорӣ дар иқтисоди рақамӣ			2	
ҲАМАГӢ		48	48	48	16

Эзоҳ: Мувофиқи нақшаи таълимӣ ва низомномаи намунавии Вазорати маориф ва Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳаҷми умумии фанҳои дар нақшаи таълимӣ пешбинигардида 30%-и он ба шӯъбаи ғоибона таалуқ дорад.

5. САВОЛҲОИ НАЗОРАТӢ ВА НОМГӢИ КОРҲОИ МУСТАҚИЛОНАИ ДОНИШЧӢ

- 1 Баррасии равишҳо ба таҳлили дигаргуниҳои муосири иқтисодӣ.
2. Таносуби давраҳои иқтисодӣ ва сохторҳои технологӣ.
3. Фаҳмиши танг ва васеъ дар бораи иқтисоди рақамӣ.
4. Фарқияти технологӣ ва паҳншавии навоариҳо.
5. Рӯйхати технологияҳои рақамӣ ниҳой ва мухтасар тавсифи таъсири онҳо ба иқтисоди ҷаҳонӣ.
6. Дигаргунсозии иқтисоди ҷаҳонӣ таҳти таъсири технологияҳои рақамӣ:
7. Технологияҳои нави истеҳсолот: автоматика, технологияҳои иловагӣ, системаҳои киберфизикӣ.
8. Таъсири рақамсозии иқтисод ба шуғл: шаклҳои сохторӣ ва технологии бекорӣ.
9. Шуғли фосилавӣ дар асри рақамӣ ва аутсорсинги оффшорӣ ҳамчун навъҳои байналмилалӣ он.
10. Криптовалютҳо: табиат, мафҳумҳои асосӣ ва аҳамият барои иқтисоди ҷаҳонӣ.
11. Дурнамо ва мушкилоти автоматизатсияи савдо дар бозори фондӣ.
12. Арзиши иқтисодии рақамсозии ҳамкорӣ давлат ва ҷомеа.
13. Мафҳуми даромади асосии асосӣ ва муносибати он бо андозаи робототехника.
14. Ташкилотҳои асосии марбут ба танзими байналмилалӣ рушди иқтисоди рақамӣ ва воситаҳои онҳо.
15. Рақамӣ ҳамчун катализатори иқтисодиёти мубодила.
16. Платформаҳои рақамӣ ва умеризатсия дар иқтисодиёт: имкониятҳо ва мушкилот.

6. ВАҚТИ ГУЗАРОНИДАНИ МАШВАРАТ

Устод дар вақтҳои холигӣ ва рузҳои навбатдори дар кафедра, инчунин пеш аз имтиҳонҳои қорӣ бо донишҷуён оид ба мавзӯ ва саволу масъалаҳои нофаҳмо барои донишҷуён машваратҳо гузаронад. Чадвали гузаронидани машваратҳо дар кафедра аз ҷониби мудири кафедра тасдиқ карда мешавад.

7. ТАЛАБОТИ ОМУЗГОР НИСБАТ БА АЗ ХУДКУНИИ БАРНОМАИ ТАЪЛИМИИ ФАН, ХОЛҲОИ ҲАВАСМАНДГАРДОНӢ ВА ЧАРИМАВӢ

Ҳар як донишҷу ӯҳдадор аст, дар машғулиятҳои аудитори лексионӣ-назариявӣ ва кори мустақилонаи донишҷу бо роҳбарии устод аз фанни асосҳои соҳибқорӣ бо таври ҳатмӣ ширкат намояд. Дар вақти омӯзонидани фанни мазкур, донишҷуён вазифадоранд, ки мафҳумҳои асосии фанни мазкурро аз худ намоянд.

Қорҳои амалию мустақилонаи донишҷуён ба воситаи ҳалли тестҳо, ҳалли мисолу масъалаҳо, пешниҳоди рефератҳову маърузаҳо ва ҷавобҳои ҳатмӣ назорат карда мешаванд. Дар давоми соли таҳсил кори санҷишӣ ва имтиҳони ҷамъбасти гузаронида мешаванд.

Ҳангоми риоя накардани талаботҳои мазкур устод ҳуқуқ дорад, ҳатто дар сурати пурра супоридани қорҳои мустақилона ба донишҷу ба сифати ҷарима ҳолҳои ҳавасмандгардониро кам гузорад.

ЧАДВАЛИ ХОЛҲОИ ҲАВАСМАНДГАРДОНӢ БАРОИ ИҶРОИ ТАМОМИ ШАКЛҲОИ ҚОРҲОИ ТАЪЛИМӢ

№	Нишондиҳандаҳои ҳолгузорӣ	Ҳолҳо барои як воҳид
1	Иштирок ба дарсҳо (давомот)	аз 0,3 то 1
2	Барои фаълноки дар дарсҳои амалӣ, қорҳои мустақилона, қорҳои лабараторӣ, колоквиумҳо	аз 10 то 17
3	Санҷидани дониш бо роҳи пурсишҳои шифоҳӣ	аз 0,5 то 3
4	Презентатсияҳо, бозии қорӣ, пешниҳоди лоиҳа, маъруза	аз 6 то 13
5	Гузаронидани мини-тестҳо	аз 1 то 3
6	Баҳо додан ба ҳолат, сифат ва пуррагии қисмҳои таркибии конспекти иҷроиши кори мустақилона (1 маротиба дар 7 ҳафта)	аз 1 то 4
7	Барои кори ҳатмӣ (дар шакли реферат ва кори контролӣ)	аз 5 то 9
8	Ҳолҳои имконпазири аз давомот то фаълнокии донишҷу	50
9	Ҳоли имконпазири аз супоридани имтиҳони фосилавӣ	50
10	Ҳолҳои ба даст омадаи донишҷу дар 7 ҳафта	100

8. МЕЪЁРИ БАҲОГУЗОРӢ

Устод кушиш менамояд, ки баҳои донишҷуён амалан дар асоси муайян кардани сатҳи воқеии дониши онҳо баҳо гузошта шавад. Аз ин рӯ имтиҳон доим бо тарзи кушод гузаронида мешаванд. Қабули имтиҳон аз тарафи комиссияи таъсисдодашуда ва устодони кафедра дар якҷоягӣ қабул карда мешавад. Дар ҷараёни баҳогузорӣ натавонанд фаҳмиши донишҷу дар бобати мафҳумҳо, методҳо, формулаҳо, мисолҳо пешниҳод кардан, истифодаи нақшаҳо, чадвалҳо, диаграммаҳо ва ғайраҳо ба назар гирифта мешавад.

Ҳатто дар рафти имтиҳон волидаини донишҷу бо шартӣ ҳалал нарасонидан ширкат карда метавонад.

Нишонаҳои ҳарфӣ ва рақамии баҳои имтиҳонӣ дар низоми кредитии таҳсилот чунин аст;

Баҳои ҳарфӣ	Баҳои рақамӣ	Баҳо бо ҳол	Тартиби баҳогузорӣ дар системаи анъанавӣ
A	4,0	$95 \leq F \leq 100$	Аъло

A-	3,67	$90 \leq F < 95$	Хуб
B+	3,33	$85 \leq F < 90$	
B	3,0	$80 \leq F < 85$	
B-	2,67	$75 \leq F < 80$	
C+	2,33	$70 \leq F < 75$	Қаноатбахш
C	2,0	$65 \leq F < 70$	
C-	1,67	$60 \leq F < 65$	
D	1,33	$55 \leq F < 60$	
D-	1,0	$50 \leq F < 55$	Ғайриқаноатбахш
FX	0	$45 \leq F < 50$	
F	0	$0 \leq F < 45$	

Дар сурати ба даст овардани 45-49 ҳол (Fх) донишҷӯ имконият дорад, ки дониши худро як маротиба такроран бисанҷад.

9. ИМТИҲОНҲОИ ФОСИЛАВӢ ВА ИМТИҲОНҲОИ ҶОРӢ

Имтиҳонҳои фосилавӣ ва ҷорӣ аз ҷониби устодони дарсдиҳанда қабул карда мешаванд. Имтиҳони ҷамъбасти аз аз тарафи комиссияе, ки кафедра таъсис додааст, қабул мегардад. Саволномаҳои имтиҳони ҷамъбасти ҳамаи мавзӯҳои фанро дар бар мегиранд. Тамоми имтиҳонҳои фосилавӣ ва ҷорӣ, ба тарзи хатти ва ё тавассути компютер қабул карда шуда, натиҷаҳои он дар Маркази бақайдгири, деканат ва қисми таълим нигоҳ дошта мешаванд.

Баҳои ҷамъбасти ҷузъҳои зеринро дар бар мегирад:

- Имтиҳонҳои фосилавӣ рейтингии - 50 %;
- Имтиҳони ҷамъбасти - 50 %;

Баҳои ҷамъбасти бо формулаи зерин ҳисоб карда мешавад:

$$Ич = \left[\frac{(ИФ_1 + ИФ_2)}{2} \right] \cdot 0,5 + Ич \cdot 0,5$$

дар ин ҷо:

ИФ₁-эквиваленти ададии баҳои имтиҳони фосилавии якум;

ИФ₂-эквиваленти ададии баҳои имтиҳони фосилавии дуюм;

Ич – эквиваленти ададии баҳои имтиҳони ҷамъбастӣ.

Ифодаи ҳуруфҳои баҳои имтиҳони ва эквиваленти ададии он аз рӯи ҳолҳои дар асоси вазни қиёсии ҷавобҳои дуруст ба даст овардаи донишҷӯ, ки бо фоиз ифода меёбанд, муайян карда мешавад.

10. НОМГӢИ АДАБИӢТИ ХАТМИИ ИСТИФОДАШАВАНДА.

1. Абрашкин, М.С. Влияние цифровой экономики на развитие промышленности РФ / М. С. Абрашкин, А. А. Вершинин // Вопросы региональной экономики. – 2018. - № 1. – С. 3-9 <https://elibrary.ru/item.asp?id=32809342>
2. Аброскин, А. С. Международный опыт измерений цифровой экономики [Текст] / А. С. Аброскин // Вестник университета. - 2018. - N 12. - С. 59-6. – <https://elibrary.ru/item.asp?id=36963747>
3. Айбазова, М. Ю. Формирование информационной компетентности выпускников вузов как условие подготовки кадров для цифровой экономики / М. Ю. Айбазова, А. А. Карасова // Alma Mater (Вестник высшей школы). – 2018. - № 9. - С. 58-63. - <https://elibrary.ru/item.asp?id=35705828>

4. Амелин, А. А. Криптовалюты и система блокчейн как средство инвестирования при выборе долгосрочной финансовой стратегии / А. А. Амелин // Российский экономический интернет-журнал. – 2018. - № 2. - <http://www.e-rej.ru/Articles/2018/Amelin.pdf>
5. Архипова, М. Ю. Разработка композитного индикатора для измерения величины и динамики цифрового неравенства в России / М. Ю. Архипова, В. П. Сиротин, Н. А. Сухарева // Вопросы статистики. – 2018. – Т. 25, № 4. – С. 75-87. - <https://elibrary.ru/item.asp?id=34858122>
6. Ахметова, С. Г. Опыт внедрения новых технологий в высшем профессиональном образовании / С. Г. Ахметова, Л. В. Невская // Вестник Пермского национального исследовательского политехнического университета. Социальноэкономические науки. - 2018. - № 2. - С. 62- 69. – <https://elibrary.ru/item.asp?id=35193981>
7. Барабаш, К. С. Влияние цифровой экономики на изменение рынка труда / К. С. Барабаш // Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление. - 2018. - № 6 (97). – С. 52-54 <https://elibrary.ru/item.asp?id=35076900>
8. Баранов, Д. Н. Сущность и содержание категории «цифровая экономика» Д. Н. Баранов // Вестник Московского университета им. С.Ю. Витте. Сер. 1, Экономика и управление. – 2018. – № 2 (25). – С. 15- 23. doi: 10.21777/2587-554X-2018-2-15-23.- https://www.muiv.ru/vestnik/pdf/eu/eu_2018_2_25_15_23.pdf
9. Белоусова, Т. И. Проблематика электронного декларирования товаров, перемещаемых физическими лицами для личного пользования в условиях роста международных пассажиропотоков / Т. И. Белоусова, Е. И. Антонова, А. В. Богачев // Вопросы экономики и права. – 2018. - № 7 (121). – С. 86-90 <https://elibrary.ru/item.asp?id=35684115>
10. Бердышев, А. В. Будущее рынка криптовалют [Текст] / А. В. Бердышев // Вестник университета. - Рассмотрена история создания криптовалюты биткоин, определены основные особенности криптовалют и криптовалютного рынка. На 2018. - N 12. - С. 119-123. - <https://elibrary.ru/item.asp?id=3696375>

**11. ЧАДВАЛИ ГУЗАРОНИДАНИ МАШҒУЛИЯТҲОИ ДАРСӢ, РАҚАМИ ТЕЛЕФОН
ВА НИШОНАИ ЭЛЕКТРОНИИ ОМУӢЗГОР ИХТИСОСИ 1-96010101**

Ному насаби устод	Машғулиятҳои дарсӣ		Суроға
	Машғулиятҳои аудитори лексионӣ-назариявӣ	Кори мустақилонаи донишҷу бо роҳбарии омузгор (КМРУ)	
Сафаров С.			Кафедраи ММИ
Телефон 915464749			
Umar-safarov- 2020@mail.ru			